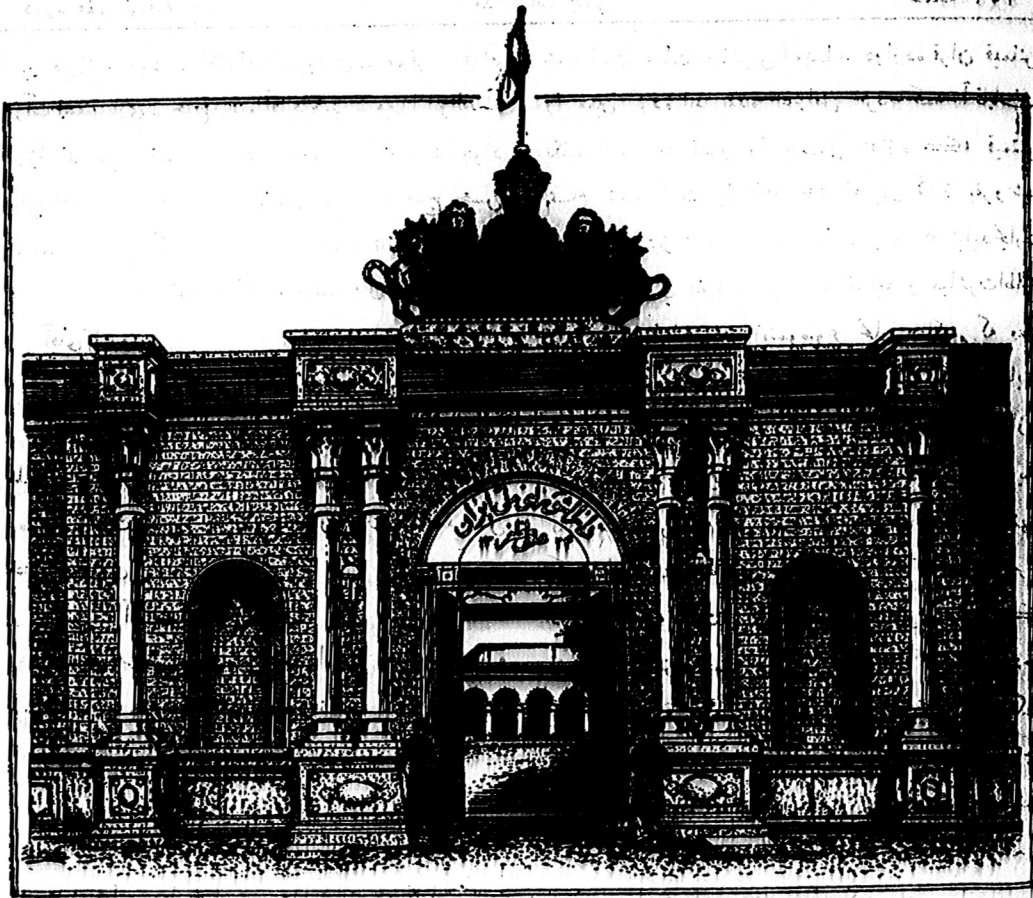

دوره هفتم تقنینیه

جلسه ۱۳	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	شماره ۱۳
تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه سه شنبه ۲۷ آذر ماه ۱۳۰۷ مطابق ۵ رجب المرجب ۱۳۴۷	مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود مطبعة مجلس	قیمت اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارج ۵ دوازده تومان قیمت تک شماره بک قران

مذاکرات مجلس

دوره هفتم تقنینیه

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۲۷ آذر ماه ۱۳۰۷ مطابق ۵ رجب المرجب ۱۳۴۷

جلسه ۱۳

(مجلس یکساعت و سه ربع قبل از ظهر برپاست)
 آقای دادگر تشکیل کردند
 (مجلس در روز سه شنبه بیستم آذر ماه را آقای دادگر اورنگ قرائت نمودند)
 غائب با اجازه جلسه قبل
 آقای عبدالحسینخان دیبا
 غائبین بی اجازه جلسه قبل
 آقایان: میرزا حسنخان وثوق - دشق - آشتیانی -

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	مذاکرات نسبت بخر کبسیون محاسبات راجع به مقرر بودجه مجلس شورای ملی و اعاده آن بضمیمه پیشنهاد آقای فنیمی بکمیسیون	۱۹۲	۱۶۱
۲	تصویب مرخصی آقایان تیمورناش - آشتیانی - غلامحسین میرزا مسعود - وهاب زاده	۱۶۱	۱۶۶
۳	مذاکرات در شور اول عهدنامه موقتی بین ایران و اطربش و هم چنین پرتکل منضمه بقرارداد ایران و افغان و قرارداد موقتی بین ایران و چکواشلواکی	۱۶۶	۱۷۰

اکبر میرزا مسعود - آقا زاده سبزواری - موقر - قوام
 عزت الله قندیاری - حاج رحیم آقا قزوینی - میرزا ابوالفضل
 میرزا محمد تقی - محمد تقی خان اسعد - شیخ محمد جواد
 حاج محمد آقا مهدوی - شیخ علی مدرس - حاج حسن
 آقا ملک - حاج غلامحسین ملک - تیمور انان
 در آمده با اجازه جلسه قبل

آقای کازروانی

در آمدگان بی اجازه جلسه قبل

آقایان: مجرمی - خطیبی - باسانی - شریعت زاده -
 ملک ایرج میرزا دولتشاهی - دیوان بیکی - همراز - دستابی
 باصری - ملک بدلی - مرضی قلیخان بیات - محمدحسن
 خان مسعودی

رئیس - آقا سید مرعی وثوق

آقا سید مرعی وثوق - بنده را در آمده بی اجازه
 نوشته اند در صورتیکه بنده حضور داشتم .

رئیس - در صورت مجلس اعتراضی نیست ؟

(گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد . لایحه منجم بودجه
 ۱۳۰۷ مجلس مطرح است . مذاکرات در کلیات است
 آقای آقا سید یعقوب مخالفند بنظر من

آقا سید یعقوب - با اینکه بنده هنوز لایحه اش را
 ندیده ام باز هم تقصیر ما خودم است زیرا میدانم اعضاء
 مجلس کار خودشان را کرده اند لایحه را با فرستاده اند
 در منزل با گذارده اند در قفسه ولی بنده ندیده ام و
 میدانم لایحه چه جور تنظیم شده است . لیکن موضوعی
 است که بنده ناچار شدم اینجا در وقتی که بودجه
 مطرح میشود عرضه بدارم گویا به سمع مقام ریاست هم
 رسیده است بطوریکه بنده اطلاع پیدا کردم قوانینی که
 مجلس شورای ملی می نویسد باید بقدری سهل و آسان
 باشد و بقدری قیمتش را ملاحظه کنیم که عمومیت
 در مملکت پیدا کند ؛ قانون دوره ششم به قرابت تمام

شده است هیئت مباحثین آمده اند دوازده قران قیمتش
 را معین کرده اند بنده اعتراض کرده ام که آقایان
 نکنند . ما باید قانون را همان اندازه که قیمتش
 تمام شده است بلکه یک قدر بهم کسر بفروشیم
 که مردم بیشتر توجه کنند و بخرند . ما که نباید تجارت
 کنیم بنده این قضیه را به اداره تقنینیه و مباشرت اطلاع
 دادم . ما میخواهیم در این موضوع تجارت نکنیم که معنی
 ندارد . آخر ما بکجا باید به معارف کمک بکنیم ؟ چایش
 همین جا باشد . معنی ندارد که نه قران تمام شود دوازده
 قران بفروشیم این یک مسئله . مسئله دیگر از قراریکه
 بنده مستحضر شدم این است که برای شانزده نفر پیشنهاد
 کرده اند و این مطابق اساسی است که اداره مباشرت
 در نظر گرفته است . ولی بنده یک نظری دارم که
 خواستم بهر من مجلس برسانم . غالباً در کمیسیون بودجه
 هم گفته ام وقتی که رئیس کل مالیه امریکائی بود میگفتم
 آقای دکتر میاسر شما اول مخارج را معین کنید چه
 اندازه است بعد مطابق او بیاید اعتبار بگیرند نه اینکه
 اعتبار زیاد بگیرند بعد بیاید بگویند ما خدمت کرده ام
 و صد هزار تومان صرفه جوئی کرده ایم . از اول آن
 خرجی را که در نظر دار بد آن مخارج دو بست هزار تومان است و
 اول زیادتر بگیرند مثلاً ارقام مخارج دو بست هزار تومان است و
 شما یک مقدار زیادی اعتبار بگیرند بعد بیاید بگویند حذف
 کرده ایم و چه کرده ایم و سیصد هزار تومان صرفه جوئی
 کرده ایم خیر آقا از این جیبم در بیار آن جیبم بینداز
 که هم وقتمان تلف شده است و هم کاری نکرده ایم .
 این یک اساسی بود که همیشه در کمیسیون میگفتم و آقای
 وزیر مالیه هم که عضو کمیسیون بودند شاید خاطرشان باشد
 حالا هم بی بی و بین الله این حرف را از روی حقیقت
 میگویم که وضعیت وزارت مالیه کاملاً رضایت بخش است
 همانطور که اعلیحضرت در نطق افتتاحیه بیان کردند چون
 کاملاً پولهای ما بصرف مملکت میرسد از این نظر باید ما

معین کردند نه فقط نظر به قیمتی بود که تمام شده است
 بلکه یک اضافه خرج هائی دارد که گاهی اتفاق می افتد
 مثل اینکه از مقام ریاست چند روز قبل دستور داده شد
 که چند جلد قانون برای مجمع اتفاق ملل فرستاده شود
 از این قبیل خرجها دارد که ما این خرجها را از خود
 قیمت بیرون میاوریم و چون محاسبات این قوانین در حساب
 جاری است (در حساب بودجه نیست) و در حساب
 جاری اداره مباشرت است که طبع میکند و میفروشد
 باید طوری باشد که ضرر متوجه حساب جاری خودش
 نشود و این قضیه از اینجهت بوده است . در قسمت بودجه
 که فرمودند . ما همیشه در بودجه های سابقه ادوار
 گذشته بیش از صد و بیست نفر پیش بینی میکردیم چون
 هیچ وقت پیش از این حاضر نمیشدند در مرکز بودجه امسال هم که
 سال گذشته تقدیم مجلس کردیم و مجلس تصویب کرده همان صد و بیست
 نفر را پیش بینی کردیم ولی الان بطوریکه فرموده ۱۳۳
 نفر انتخاب شده اند . مطابق قانون بودجه ما باید در
 حدود حقوق تمام نمایندگان اعتبار بگیریم . اگر آمدند
 پولش را از خزانه میگیریم و میپردازیم و اگر نیامدند
 البته نمیگیریم . الان صد و بیست و چهار نفر کسالی هستند
 که در مرکز حاضر هستند بعضی اجازه میگیرند و
 میروند و بعضی هستند و ما در حدود حقوق صد و بیست
 نفر بیشتر اعتبار نداریم چهار نفر را چه کنیم ؟ نباید
 حقوق بدهیم ؟ مجلس رای بدهد ندهیم ما هم ندهیم .
 در هر صورت ما باید اعتبار را در حدود حقوق ۱۳۶
 نفر که قانون معین کرده است بگیریم . اگر انتخاب
 شدند و آمدند میگیریم و میپردازیم اگر نیامدند که
 نمیگیریم .

رئیس - آقای زوار
 زوار - موافقم
 رئیس - آقای فهیمی

فهیمی - پیشنهاد اداره مباشرت در حقیقت یک
 مخارج اضافی است یعنی بعنوان مخارج اضافی منضمه به
 بودجه و برای تکمیل اعتبارات سابق که در بودجه مصوبه

مجلس پیش بینی نشده است در صورتیکه محل این خرج تعیین نشده است و همچون گذشته باید که علاوه بر آنچه تصویب شده است وزارت مالیه باید یک وجه اضافی بدهد زیرا بودجه مجلس برای بازده ماه تصویب شد در صورتی که یک ماه و بیست روز دیگر علاوه بر آن یک ماه مجلس تعطیل بود و مقرری نمایندگان از بابت آن یکماه بیست روز بیش از این مقدار اعتباری است که در اینجا خواسته اند بنا بر این بهتر این بود که کمیسیون محاسبات و اداره مباشرت فکر میکردند که محل این بیست و دو هزار تومان از اضافه اعتباراتی است که در بودجه پیش بینی شده بوده و خرج نمی شود که معلوم بشود از این بابت اعتبار جدیدی از وزارت مالیه نخواهند خواست و صورت قانونی هم دارد. اگر برای آن اعتبارات ترتیب دیگری پیش آمده است یعنی محل این خرج از آن اعتبار باقی نخواهد بود این را توضیح بدهند که این اعتبار از آن محل است یا خیر؟ ولی بمقیده بنده اعتبار جدیدی لازم نیست و میتوانند از همان محل بردارند

رئیس - آقای زوار

زوار - بنده اشکالی در فرمایش نماینده محترم دارم که آن یکماه که فرمودند کدام یکماه است اگر آن یک ماهی است که اعتبار نامه نمایندگان گذشته است که آن وقت وزارت مالیه هیچ پول نمیدهد. مطابق قانون وقتی ما میتوانیم پول بگیریم که اعتبار نامه مان گذشته باشد بر فرض هم که محل باشد این اعتراض ایشان وارد نیست صدوسی و شش نفر نمایندگان هستند چطور میشود صدوسیست نفر را حقوق داد باقی را نداد؟ در هر صورت این مسائل را اداره مباشرت در نظر آورده است و البته توضیح خواهند داد

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - موافقم

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده در کلمات عرض دارم

رئیس - مخالفید بفرمایید

فیروز آبادی - بنده فرمایش این است که باید تمام اصلاحات از مجلس شروع بشود و بجای های دیگر چه نامه پیدا بکنند و از جمله اصلاحاتی که بمقیده دارم هر چند این عرض بنده حالا موقعی نیست ولی تذکراً عرض میکنم تا در موقع تدوین بودجه کل منظور کنند و آن این است که اصلاحات باید از مجلس شروع بشود و بجای های دیگر خانه پیدا بکنند که ما انشاء الله اضافاتی پیدا میکنیم این اضافات را صرف استخراج معدن و راهها و کارهای عام المنفعه بکنیم که تمام افراد ملکیت از آن استفاده بکنند و از جمله چیزهایی که بمقیده بدارم و ندارم (هر چند شاید قبول نشود و قبول هم نمیشود) آن این است که حقوق آقایان و کلاً اصلاح شود و صد تومان بمقیده من زیاد است و باید تغییر کند و حد اکثرش همان دو بیست تومان سابق باشد بعد جاهای دیگر هم همین رویه را تعقیب کنید. اگر انشاء الله پنج میلیون ده میلیون زیاد آوردهم بصرف یک کارهایی برسانیم که تمام افراد ملکیت از آن استفاده کنند نه اینکه اختصاص داشته باشد منافع ملکیت یک عده دون عده دیگر

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بکن میکنم خود آقایم تصدیق بفرمایند که فرمایشاتشان در این موضوع بخصوص مورد اصدار برای اینکه اداره مباشرت پیشنهاد میکند که بجهت یک عده یعنی به اضافه بر بودجه سابق است اعتبار بدهند. حالا حقوق نمایندگان زیاد است و باید کمتر بشود آن موضوع جداگانه است و ممکن است آقای ملک طریقی پیشنهاد بکنند اگر مجلس تصویب کرد بر طبق آن اجرا خواهد شد در هر صورت فرمایشات آقای مراد باین موضوع نیست اما راجع بمخالفتهای دیگر که شد بنده عرض میکنم اداره مباشرت دارد اعتبار میگیرد نه اینکه پول بگیرد اگر چنانچه این اعتبار مورد پیدا کرده یعنی همانطور که پیش بینی میکنند صدوسی و شش نفر حاضر شدند صورت میدهد به خزانه و پول هم بطوریکه آقای آقا حمید بمقیوب خواسته اند در خزانه باقی بماند خواهد بود پس خیال میکنم پیش از

این سخن این موضوع بحث کردن بمورد است... مذاکرات کافی است... رأی میکنیم برای ورود در شور مواد... بنده عرض دارم... رئیس - بفرمایید

باسالی - بنده تصور میکنم کسی جواب آقای فهیمی را نداد و ایراد ایشان وارد بود... دو هزار تومان پیدا نکنیم چطور میتوانیم تصویب کنیم... آقای آریاب توضیح بدهند... رئیس - آقای آریاب

آقای آریاب - بنده عرض میکنم... خاطر آقایان مستحضر است... خود آقای آقا حمید بمقیوب... اصلاح خودشان که صرفه جویی شده باشد یا کمتر از وزارت مالیه گرفته شده باشد اختصاص پیدا بکنند بکارخانه کاغذ سازی مثل اینکه ما برای خرج افتتاحیه مجلس پیش بینی نکردیم دو بیست و هفده تومان و کسری خرج شد... از وزارت مالیه بکشند از محل صرفه جویی بصرف برسانند... ما نتوانستیم چون مجلس رأی داده بود این بود که در ضمن همین موضوع اعتبار بخواستیم که بعد از آنکه مجلس تصویب کند این مسئله را ما عملی کنیم... محل همان محل صرفه جویی است یعنی هر قدر که خرج مجلس شد... صرفه جویی کرده بودیم... مجلس است... داد... هر سال از روی همین خرجها حساب میشود... کلام رقم؟

رئیس - آقای آریاب... رقم اعتبار برای عازرده نفر نماینده... خروج افتتاحیه مجلس... اینها... هر قدر از این بجایها خرج شد... رئیس - آقای آریاب

آقای آریاب - بنده عرض میکنم... مجلس است... رئیس - آقای آریاب

از آن موضوع میشود و بقیه اش میباشد برای کارخانه کاغذ سازی بهرحال محل همان است و چیزی از وزارت مالیه علاوه گرفته نمیشود که در بودجه کل ناپیری داشته باشد.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است... رئیس - رأی ورود در شور مواد گرفته میشود آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده اول است (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده اول - برای مقرری چهار ماه و هفده روز شانزده نفر نمایندگان محترم علاوه بر مصوبه مورخه ۲۶ فروردین ماه ۱۳۰۷ مبلغ بیست و یک هزار و نهصد و بیست تومان اعتبار بدارد مباشرت مجلس شورای ملی داده میشود که از وزارت مالیه دریافت دارد.

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - اینجانب بمقیده بنده نظر آقای فهیمی یک نظر اساسی است و آقای آریاب آنرا توجه فرمودند و اشکالی هم ندارد که قبول کنند لایحه همینطور اصلاح شود. ماده اول که قرائت شد بطور مبرهاند که یک اعتبار جدیدی علاوه بر بودجه مصوب باین مجلس بدهد و حال آنکه مقصود این بیست برای اینکه ما دو بودجه کل برای مجلس شورای ملی بازده ماه بوجه تصویب کردیم. البته بودجه مصوب دوازده ماهه است ولی قسمت حقوق نمایندگان را چون پیش بینی میکردیم که یکماه برای رسیدگی باعتبار نامه ها تعطیل خواهد بود بازده ماه تصویب کردیم و حال آن که دو عمل از بیست و دوم مرداد تا چهاردهم آبان که تقریباً هشتاد روز میشود حقوق نمایندگان داده نمی شد یعنی تعطیل داشتیم. بگناه را که البته در بودجه پیش بینی نشده بود و محل نداشت ولی برای بقیه مدت در بودجه محل هست باین جهت اشکال ندارد که موافقت بکنند و کمیسیون محاسبات هم قبول کند که این مبلغ را از همان محل اعتبار حقوق نمایندگان بدهند و اصلاً

به صرفه جوئی هم کار نداشته باشیم زیرا مطابق يك قانون علیحدہ ما صرفه جوئی را برای کارخانه کاغذ سازی اختصاص دادیم و بهتر این است از محل هماینت اعتبار حقوقی که در بودجه یازده ماهه تصویب کردیم و بیش از نه ماه کسری استفاده در این سال نخواهیم کرد تعیین شود که وزارت مالیه بتواند بپردازد و رفع اشکال بشود

رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

رئیس - آقای ارباب کیخسرو

ارباب کیخسرو - بودجه که تصویب شده است در حدودیکه ما خرج ماهیانه داریم وزارت مالیه در همان حدود میپردازد و يك دينار علاوه نمیدهد مثلاً برای نمایندگان که صدویست نفر در بودجه نوشته ایم اگر بود نفر باشند بقدر حقوق بود نفر میدهد ولی اگر در یکماه صد و بیست و يك نفر شد حقوق آن يك نفر را نمیدهد و مطابق آن قانون بودجه که در مجلس گذشته است هر چه از آن بابت ما نکرده باشیم در تحت عنوان صرفه جوئی است و وزارت مالیه از آن چیزی بماند میدهد که ما بتوانیم بآن دست درازی نکنیم و بمصرف دیگر رسانیم اینجا در عمل هیچ فرقی نمیکند چه عنوان بشود از محل صرفه جوئی یا بطور کلی اعتبار جدیدی بگیریم البته هیچ فرقی نمیکند و همین قسمی که فرمودند در تحت همین عنوان ممکن است کمیسیون محاسبات قبول کند که خیال آقایان راحت باشد ولی در هر حال از محل صرفه جوئی است و از محل دیگری نیست .

وزیر مالیه - بنده اینجا برای اینکه مطلب خودم روشن بشود خواستم يك توضیحی از آقای ارباب بخوام صرفه جوئی که مجلس تخصیص داده است برای يك مصرفی البته مقصود صرفه جوئی است که در موقع انعقاد مجلس بدست می آید و الا عنوان صرفه جوئی مطابق قوانین بان اطلاق نمیشود مثلاً اگر بودجه مجلس دوازده ماهه باشد و مجلس تشکیلش در وقتی که باید بشود و نشود و یکماه دو ماه دیرتر از آن مدت تشکیل بشود آن قسمت تشکیل نشده مجلس را جزء صرفه جوئی محاسبانی نمیشود اطلاق کرد چون مجلس تشکیل

نشده است که صرفه جوئی داشته باشد برای اینکه صرفه جوئی از روزی حساب میشود که مجلس تشکیل شده باشد آنوقت البته مطابق همان رائی که داده شده بهمان مصرف میرسد و در همان حدود هم اگر نظر جدیدی اتخاذ کردند اشکالی ندارد

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - عرضی ندارم

رئیس - آقای عمادی

عمادی - بنده موافقم این موضوع را با آن بیاناتی که آقای ارباب کردند کمان نمیکند دیگر اشتباهی باشد زیرا ایشان همان مقداری را که اشخاص حقوق بر از مستخدمین اداری و وکلا باید حقوق بگیرند همان اندازه صورت بوزارت مالیه میدهند و پول میگیرند حالا میگوید آنوقت آن پول را بملاحظه صد و بیست نفر میگیرتم و حالا عده بیشتر است اعتبار صد و سی و شش نفر را میخواهم اینهمه صحبت ندارد

رئیس - آقای ارباب

ارباب کیخسرو - سؤالی که حضرت والا فرمودند جواب عرض میکنم ما دو قسم صرفه جوئی در بودجه داریم يك قسم صرفه جوئی است که از آنچه مجلس تصویب کرده است کمتر خرج میشود و ما نمیگیریم (وزیر مالیه - صحیح است) يك قسمت پیشنهادهای است که آقای آقا سید یعقوب در موقع تصویب بودجه در مجلس کردند و تصویب شد . حق حقوق نمایندگان را هم که ما یازده ماهه پیشنهاد کرده بودیم و يك مبلغ از خرج در بودجه امسال کاسته بودیم آقای آقا سید یعقوب پیشنهاد کردند که تفاوت بودجه سید و هفت است به سید و شش هم بکار خانه کاغذ سازی تخصیص داده شود که بودجه ۳۰۷ باید باندازه بودجه ۱۳۰۶ باشد که آن حقوق یکماهه و کلاً هم جزء صرفه جوئی بشود . بطور کلی دو قسم صرفه جوئی در مجلس تصویب شده است برای کار خاله کاغذ سازی یکی تفاوت بودجه ۱۳۰۶ با بودجه ۱۳۰۷ است که آقای سید یعقوب پیشنهاد کرده و مجلس تصویب کرد و بلک قسمت هم آن

بالذکر که تصویب شده و ما کمتر گرفته ایم و بطوریکه حضرت والا فرموده ما کاری باین نداریم که مجلس بواسطه باقی مانده است ولی بطور کلی از آنچه بوده است و ما کمتر گرفته ایم از آن محل پیشنهاد کرده ایم

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - آقای عدل پیشنهاد کرده اند این مسئله از دستور خارج شود

(بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم خبر کمیسیون محاسبات مجلس از دستور خارج شود

رئیس - آقای عدل

عدل - پیشنهاد بنده به مناسبت این است که بنده تصور میکنم اصلاً این خبر مطابق آنچه که کمیسیون خواسته است تنظیم نشده یعنی يك چیزی که اعتبار داده شده از نو اعتبار خواسته نمیشود ...

ارباب کیخسرو - از نو اعتبار خواسته نشده است عدل - اجازه بفرمائید بنده همین عرض را میخواهم بکنم این خبر همینطور که آقایان گفتند مثل این است که مجلس از نو اعتبار میخواهد و حال آنکه مجلس از نو اعتبار نمیشود باین مناسبت بنده عقیده ام این است که این برود بکمیسیون و از نو اصلاح شود و مجدداً بیاید این عقیده بنده است

رئیس - آقای عراقی

عراقی - اولاً بنده تصور میکنم بعد از این مذاکرات اشکالی که آقای فهمی کردند و آقای ارباب جواب دادند بعد هم آقای اعتبار و آقای وزیر مالیه توضیح دادند بعد از این همه زحیبت رفع اشکالات سرکار شده باشد ولی باز اشکال را شما میببرید سراغ آن حرف اولی که آقای اعتبار فرمودند و جوابش را آقای ارباب دادند و وزیر مالیه هم توضیح دادند شاید حواستفان اینها نبود و ملتفت نبودید که اینطور تصور فرمودید و الا اشکال رفع شده است و چون وزارت مالیه پول نمیدهد باین جهت لازم است این لایحه تصویب شود نگاه کنید

الان ۱۲۳ نفر هستند باقی را هم که اعتبار نامه شان را تصویب فرموده اید امروز فردا خواهند آمد يك قسمتش هم شاید از همان ولایت حضرت عالی باشند و می آیند آنوقت از حقوق همه نان کسر میشود ... اگر میل دارید یکی صد تومان از حقوق خود نان کسر کنید که بآنها بدهند حالا خود دانید

عدل - بنده پس میگیرم

(خنده نمایندگان)

رئیس - در ماده اول آقای احتشامزاده پیشنهادهای داده اند (این قسم قرائت شد)

پیشنهاد میکنم در ماده اول اضافه شود از محل صرفه جوئی بودجه ۱۳۰۷ مجلس شورای ملی

احتشامزاده - عرض کنم که يك بودجه برای ۱۲۰ نفر از نمایندگان در اواخر دوره تقنینیه ششم یعنی در اوایل سال ۱۳۰۷ برای همین سال تصویب شد البته اگر چنانچه عده کمتر از ۱۲۰ نفر بود وزارت مالیه بعنوان صرفه جوئی این مبلغ را نمی داد ولی وقتیکه بیشتر شد عده البته وزارت مالیه نمیدهد یعنی محل می خواهد مثل الان که ۱۲۳ نفر است فردا شاید زیاد تر هم شد خوب محل تأدیه را باید نشان داد که مالیه بدهد و الا اشکالی می کند و البته حق هم دارد و چون تکلیف او هم باید معلوم باشد لذا برای اینکه رفع این اشکال بشود و آن عده از نمایندگان هم که از ۱۲۰ نفر بیشترند اداره مباشرت برای آنها هم اعتباری داشته باشد بنده پیشنهاد کردم و کلاً میکنم بهتر این باشد که از محل اعتبار حقوق نمایندگان که صرفه جوئی شده یعنی در ماههای گذشته اعتبار بوده و داده نشده و وزارت مالیه نداده است از همان محل بدهند و این هم يك محل قانونی است که معین می شود و هم يك پول اضافی و محل جدیدی نیست بلکه همان مبلغی که بعنوان صرفه جوئی هست و وزارت مالیه نداده است آن را بعنوان حقوق نمایندگان که بعد خواهند آمد و بیش از ۱۲۰ نفرند بپردازند این پیشنهاد بنده بود که از همان صرفه جوئی بودجه مجلس بدهند

رئیس - چهار پنج نفر اول آقايان اجازه خواندن داد ولي هيچكدام از اعضا كميسیون محاسبات نيامند آقاي پوراحسين عقیده شان را جمع باین پیشنهاد چیست ؟
 پوراحسين - كميسیون محاسبات - بنده این پیشنهاد اصلاحی را قبول نميكنم
 همه بعضی از نمایندگان - لازم نیست چرا قبول می کنید
 رئیس - رای میگیریم بقبول بودجه بودن پیشنهاد آقای احتشام زاده موافقین قیام فرمایند
 (عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - در وقت پیشنهاد بنده غیر از آن است (پیشنهاد ایشان نیز بضمون ذیل قرائت شد)
 ماده اول را بطریق ذیل پیشنهاد میکنم : ماده اول برای مقرری چهار ماه و ۹۷ روز ۱۶ نفر نمایندگان محترم علاوه برصوبه مورخه ۲۶ فروردین ماه ۱۳۰۷ مبلغ بیست و یک هزار تومان و بیست تومان اعتبار اداره مباشرت مجلس شورای ملی داده میشود که از وزارت مالیه از محل صرفه جوئی اعتبار مصوب حقوق نمایندگان کسرناقص دارد

اعتبار این جا پیشنهاد بنده یا پیشنهاد آقای احتشام زاده يك تفاوتی دارد و نظریه مجلس را از نقطه نظر بودجه و قانونی که سابقاً گذرانده است تأمین میکند البته ما این قانون را قبلاً تصویب کرده ایم که صرفه جوئی بودجه مجلس برای کلر خانه کاغذ سازی اجتناف پیدا کند این جا بنده پیشنهاد کردم که صرفه جوئی بودجه مجلس (از محل حقوق اعتبار مقرر نمایندگان) برای اعتبار حقوق این عده اضافی باشد برای اینکه آن نظر مجلس را که سابقاً تصویب کرده است برای کاغذ سازی آن هم تأمین شود و اینها از اعتبار حقوق نمایندگان داده شود و نظری هم که ما داشتیم خود آقای وزیر مالیه هم تذکر دادند این جا بنده پیشنهاد کردم حقوقی را که

آقای حید یعقوب - بجه مناسبت اعتبار بگیریم و بعد بگوئیم که خرج بنده و صرفه جوئی شده است ۱۴ چرا اینکار را بکنیم اصلاً ؟ این اولاً ثانیاً هم بنده اعتراض دارم بکمیسیون محاسبات که چرا نماینده وزارت مالیه را نخواستند اند . ثانیاً بودجه مجلس را شما نگاه کنید چنه قسم اعتبار در ضمن بودجه اش هست . اعتبار خصوصی - اعتبار عمومی - اعتبار غیر مترقبه - اعتبار متفرقه - اعتبار فوق العاده خوب این ۲۵۰ تومان را از یکی از این محل اعتبارات خرج کنید علاوه دیگر میخواهید چه کنید ؟ نگاه کنید دیگر بودجه در نظرمان هست چند قلم اعتبار نوشته اید در اینجا پررور بود دیگر در نظرمان هست چهار چهار قسم اعتبار مترقب و غیر مترقب در اینجا نوشته اید و گذرانده اید این را از اینجا بدهید دیگر

رئیس - آقای ارباب کیخسرو ارباب کیخسرو - اولاً راجع باینکه فرمودند چرا نماینده مالیه را نمیخواهید اینجا خود آقای سید یعقوب تصدیق میفرمائید وقتی که خودشان هم رئیس کمیسیون محاسبات بودند هیچ وقت نماینده مالیه را نمی خواستند و همیشه کمیسیون محاسبات مجلس مستقل بوده است . (نمایندگان - صحیح است) در نالی راجع باعتباراتی که فرمودید يك اعتبار که اعتبار خصوصی است برای انعامات مستخدمین است که بکرات خود آقایان نمایندگان پیشنهاد فرمودند - یکی مخارج غیر مترقبه است برای هزینهات و يك مخارج خصوصی است که معین شده است از وزارت مالیه هم صراحتاً نوشته شده است ما که از محل صرفه جوئی این مبلغ را بدهید ما هم مجبوریم چون از وزارت مالیه نوشته اند بمجلس بفرستیم و اجازه خرج را که مجلس داد البته از همان محل محسوب خواهد شد

رئیس - آقای زوار - بلی
 رئیس - آقای کازرونی موافقید ؟
 کازرونی - بلی

رئیس - پیشنهاد آقای احتشام زاده . (این قسم قرائت شد)
 پیشنهاد می کنم در ماده دوم اضافه شود : از محل صرفه جوئی بودجه ۱۳۰۷ مجلس احتشام زاده - با وضعی که ماده اول تصویب شد معلوم میشود علاوه بر اعتباری که در موقع تصویب بودجه ۱۳۰۸ برای مجلس معین شده است این مبلغ ۲۱ هزار تومان و کسری را هم وزارت مالیه باید بدهد . البته در نتیجه تفاوتی پیدا نمی کند ولی از نقطه نظر بودجه نویسی و ارقام بودجه خیلی تفاوت می کند برای اینکه اگر ما می آمدیم و در ماده اول یا دوم اضافه می کردیم که این وجه از محل صرفه جوئی بودجه مجلس داده شود در ارقام بودجه عمومی مملکتی تفاوتی حاصل نمیشد ولی حالا که آن ماده گذشت و البته تفاوتی در نتیجه ندارد ولی اشکال تولید میکند در عمل بودجه و بنده تصور میکنم این کار از نقطه نظر بودجه نویسی بی مناسبت باشد چون در اول سال ۱۳۰۷ دولت کلیه اعتبارات و عواید و مخارج خودش را معین و معلوم کرده است و يك قانون بودجه در مجلس تصویب شده و حالا معنی ندارد که ما بگوئیم که از همان بودجه فلان قدر هم برای فلان کار بدهید - در آن بودجه محل خرج و دخل کاملاً معین شده دیگر جا ندارد - از این جهت بود که بنده در اینجا هم پیشنهاد کردم از محل صرفه جوئی بودجه مجلس که محلی معین باشد ولی تصویب فرمودید و بنده قطع دارم که ماده اول در موقع پرداخت دچار اشکال خواهد شد برای اینکه وزارت مالیه محل ندارد و راجع بماده دوم هم همین نظر را باز بنده دارم و برای اینکه ماده دوم در موقع پرداخت دچار اشکال شود و این يك خرج پیش بینی نشده که برای مجلس پیش آمده راجع بمجلس افتتاح مجلس در دوره هفتم این خرج را وزارت مالیه بدهد و محل داشته باشد باین جهت پیشنهاد کردم که از محل صرفه جوئی بودجه مجلس بدهد یا از همان محل ۵۲ روز که مجلس شورای ملی دائر بوده

است بپردازند که در وقت پرداخت دچار اذکال نشود حالا بسته است بنظر آقایان نمایندگان .

رئیس - آقایان زوار و دکتر حسن خان اجازه خواسته اند هیچکدام عضو کمیسیون نیستند رای گرفته میشود بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای احتشام زاده آقایان موافقین قیام فرمایند .

(دو سه نفر برخاستند)

رئیس - قابل توجه اند رای میکیریم ماده دوم آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده سومی هم از طرف آقای فهیمی پیشنهاد شده است و گمان بنده این است که مساوی است با پیشنهاد آقای اعتبار که رد شد . قرائت میشود (این قسم قرائت شد)

این بنده ماده ذیل را بعنوان ماده سوم پیشنهاد مینام : ماده سوم - مخارج مذکوره در مواد فوق از تفاوت میزان مقرری نمایندگان که در بودجه ۱۳۰۷ منظور گردیده است پرداخته خواهد شد .

فهیمی - پیشنهاد بنده با پیشنهاد آقایان اعتبار و احتشام زاده فرق دارد برای اینکه مجموع مذاکرات آقایان که کردند این بود که اگر محیی معین نشود وزارت مالیه نمی پردازد چون موقع خرج پیدا نکرده است نخواهد پرداخت این جا دو قسمت صرفه جوئی هست یکی آنکه خرج نمیشود و در مالیه می ماند و نمیدهند . یک قسمت دیگری هست که اداره مباشرت میکیرند ولی خرج نمیشود مثلا

آقایان غیبت می کنند و نیستند این قسمت جزء صرفه جوئی های مجلس است که باید بمصرف کارخانه کاغذ سازی برسد و اینجا اگر ما بگوئیم از صرفه جوئی داده شود که مخالف آن قانونی است که برای کاغذ سازی گذرانده ایم ولی آن قسمتی را که وزارت مالیه نمی پردازد و در همانجا خود صرفه جوئی عمومی میشود آن اعتبار را مجلس میتواند محل این خرج قرار بدهد چون برای همین موضوع تصویب شده منتهی خرج نشده است و بنده

اینجا تذکر داده ام که از این صرفه جوئی که وزارت مالیه پرداخته و علاوه بر حقوق نمایندگان تصویب شده و داده نشده از همان محل بپردازند نه آن صرفه جوئی که در خود مجلس میشود از قبیل غیبت نمایندگان و غیره که برای کارخانه کاغذ سازی اختصاص داده شده است . این است که بنده بعنوان تفاوت میزان اعتبارات مصوبه برای مقرری نمایندگان این را در پیشنهادم ذکر کردم که برای وزارت مالیه هم اشکال نباشد و مخالف قوانین سابقه هم نباشد

رئیس - رای میکیریم بقابل توجه ...

وزیر مالیه - چون صحبت هائی میشود و پیشنهادهائی داده شده که بعضی رد شد و بعضی قبول شد و عقاید مختلفه در اینجا اظهار شد که بنده خودم هر چه فکر می کنم چیزی ملتفت نمیشوم و حالی نمیشوم و میترسم بالاخره در عمل فردا وزارت مالیه و اداره مباشرت اختلافی در فهم قانون پیدا کند و مجبور شوند مجدداً ماده قانونی بنویسند و بیاورند اینجا تفسیر کنند باین ملاحظه بنده اگر چه

نبایستی در این قسمت مداخله کنم ولی از نقطه نظر پیش بینی و راهنمایی حل قضیه عرض می کنم و تصور میکنم اگر آقایان این پیشنهاد آقای فهیمی را ارجاع به کمیسیون بکنند و در آنجا با مشورت آقایان عبارتی نوشته شود که بعد محتاج بتوضیح و تفسیر ماده جدیدی نشویم بعقیده بنده بهتر است

جمعی از نمایندگان - صحیح است

پورحسین مخبر کمیسیون محاسبات - بنده تقاضای ارجاع بکمیسیون میکنم

رئیس - به کمیسیون ارجاع میشود چند فقره لایحه ایست از کمیسیون عرایض و مرخصی رسیده است قرائت می شود .

(این قسم قرائت شد)

آقای آقا میرزا محمدتقی طباطبائی نماینده محترم بروجرد بوسیله مشروحی که بمقام ریاست عالیہ دامت شوکه معروف داشته اند تقاضای ۴۵ روز مرخصی بواسطه کسالت مزاج

نموده اند که از تاریخ ۱۴ آبان غایب با اجازه ثبت شوند کمیسیون عذر نماینده محترم را موجه ندانسته و با عدم تصویب مرخصی ایشان اینک خبر آن را تقدیم میدارد
رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - آقای نفع الاسلام بروجردی مثل سایر آقایان دیگری که ملتزم رکاب همایونی بودند ایشان هم برای تشریف فرمائی موکب ملوکانه در بروجرد متوقف بودند و آقایان هم که تشریف داشتند میدانند که ایشان یک وظایفی داشتند که باید انجام بدهند . بعد دچار کسالتی شدند که نتوانستند مجلس بیایند و حالا تصور میکنم که این مرخصی موقع باشد از آن طرف هم می خواستم استدعا کنم از آقایان همانطور که با سایر آقایان محترم موافقت فرمودند با این قسمت هم موافقت میفرمایند چون ایشان یک زحمانی کشیده اند و یک وظایفی داشته اند که نمیشود بی قدر و قیمت دانست .

رئیس - رأی گرفته میشود بمدلول خبر کمیسیون عرایض و مرخصی ...

زوار مخبر کمیسیون عرایض - عرض کنم که کمیسیون عرایض و مرخصی بایستی ادله علت رد کردن این مرخصی هارا بمرض برساند : آن پولهای که از این توده رنجبر گرفته میشود مالیاتی که گرفته میشود باید در مقابلش خدمت باشد ..

(همه هم بعضی از نمایندگان) (صدای زنگ رئیس)

مخبر - با اینکه مجلس مجلس ملی است نمیدانم چرا هر وقت اسم رنجبر برده میشود فریاد بلند میشود ؟ این پولها از يك ملت بدبخت فقیری گرفته میشود در مقابل آن باید قائم شد که خدمت و انجام وظیفه هم باید کرد از این جهت و روی این اصل بود که کمیسیون عرایض و مرخصی با بعضی از این پیشنهادات نمی تواند موافقت بکند اینکه فرمودند آقای نفع الاسلام بروجردی ملتزم رکاب همایونی بودند اولاً ده روز بیشتر چیز نداشته و ده روز بیشتر منتظر رکاب همایونی نبودند و ایشان هم که تقاضا کردند تقاضایشان روی اصل کسالت مزاج بوده

است نوشته که من کسالت مزاج داشتم و نتوانستم در مجلس حاضر شدم و این را بطور کلی کمیسیون نمیتواند ببذیرد که هر کدام از آقایان نمایندگان بگویند که من کسالم مطابق ماده ۱۱۷ کمیسیون نمیتواند قبول کند که عذر موجه است مگر اینکه طبیب معالج ایشان تصدیق کند که ایشان مریض بوده اند و سابقه هم این طور عمل شده است و از اول دوره هم چهل و پنجروز میکند و ایشان مرخصی خواسته اند و از قضا چهل و پنجروزشان هم دارد منقضی میشود باز هم حاضر نشده اند و کمیسیون هم نتوانست با این مرخصی موافقت کند . يك نکته دیگری را هم خدمت آقایان عرض کنم که صندوق جرائم نکلی خالی شده است .

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - عرض کنم قضیه را که خود نماینده محترم در تقاضایشان اظهار کرده اند کسالت است و اظهار کرده اند که من کسالم و به محض اینکه بهبودی حاصل کردم شرفیاب میشوم .

رئیس - رای گرفته میشود به مدلول راپورت کمیسیون که رد تقاضای ایشان است . موافقین قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - رد شد رای گرفته میشود به اجابت تقاضای ایشان موافقین قیام فرمایند .

(عده قیام نمودند)

رئیس - آقایان بفرمائید
آقا سید یعقوب - أخطار دارم بنده .

رئیس - در بین رای نمیشود مذاکره حالا تکرار میکنم رای را زدید داریم .
آقا سید یعقوب - رد شده است

رئیس - تشخیص رای با هیئت رئیسه است آقا : بشما مربوط نیست . موافقین با مرخصی ایشان قیام فرمایند (عده کمی برخاستند)
رئیس - بی تکلیف ماند . موکول به بعد میشود -
آقای آقا سید یعقوب

آقای سید به بقوب - گر چه آقای رئیس جواب خواهند داد که سابقه دارد بنده عرض می کنم خبری که طرف توجه مجلس واقع شود باید با راپورت باشد یا پیشنهاد مقام ریاست صکه پیشنهاد نکردند نمایندگان هم پیشنهاد نکردند خبر اثباتی هم که از کمیسیون نیامده است. بنده عقیده ام این است که همانطوری که ما مواظب هستیم که کاملاً نظامنامه عملی شود و يك سوابقی هم هست که نباید از بین برود باید این مسئله را رعایت کرد که مسائلی که در مجلس رای گرفته میشود یا باید راپورت باشد و یا پیشنهاد و بغیر از این نمیشود رای گرفت!

رئیس - آقای رفیع

رفیعی - آقا چندین دوره است در مجلس تشریف دارند و میدانند وقتی که يك خبری به مجلس آمد وبالاخره رد شد به طرف دیگرش باید رای گرفته شود یعنی به اصل مرخصی و نظامنامه هم صریح است در این قضیه.

رئیس - صریح نظامنامه در این است که اگر خبری رد شد باید به اثباتش رای گرفت.

خبر مرخصی آقای تیمورناش

نماینده محترم جناب اشرف آقای میرزا عبدالحسین خان تیمورناش بواسطه اشتغال بخدمات محوله از هشتم آذر ماه ۱۳۰۷ اجازه شش ماه تقاضای مرخصی نمودند کمیسیون عذر معظم الیه را موجه دانسته با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آنرا تقدیم مینماید.

رئیس - آقای روحی موافقید؟

روحی - موافقم

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - نا حالا گفتگوی مرخصی جهل روزه و پنجاه روزه بود حالا آقای وزیر دربار تقاضای شش ماه مرخصی کرده اند. نظر به اینکه خود ایشان باید بافقرا و بی چیزهای این شهر همراه باشند که بلکه این حقوق را نگیرند و اینچنین بگذارند که به آنها برسد می آیند و تقاضای شش ماه مرخصی می نمایند بنده نمیدانم چه شده

نماینده محترم آقای غلامحسین میرزا مسعود از ۱۴ آبان الی ۹ آذر تقاضای مرخصی کردند کمیسیون عذر ایشان را موجه دانسته با تقاضای ایشان مخالف اینک خبر آنرا تقدیم مینماید

رئیس - آقای روحی با راپورت موافقید؟

روحی - مخالفم

رئیس - بفرمائید

روحی - عرض کنم که این ترتیب را بنده نمیدانم یعنی چه ۱۲ کمیسیون تصویب میکنند بعضی را نمیکند. آقایان وکلا همه در عرض هم هستند و این معنی ندارد که يك دسته چهار نفر را اجازه بدهند و چهار نفر را اجازه ندهند بنده کاملاً مخالفم و عقیده ام را اظهار کردم و گمان میکنم همکاران محترم همین عقیده را دارند.

زوار (خبر کمیسیون عرایض و مرخصی) - اعتراض نماینده محترم به کمیسیون عرایض هیچ مورد نداشت برای اینکه به آن آقایان که کمیسیون مرخصی داده است اوراق تقاضای آنها را هم منضم آن ورقه خبری که از کمیسیون عرایض و مرخصی می رسد نموده است مرخصی تصویب شده است در کمیسیون عرایض بنده حاضر هستم بسمت خبری کمیسیون ثابت کنم که مطابق با مواد نظامنامه بوده است که رای داده است و اگر به ورقه تقاضای ایشان مراجعه فرمائید به هیچگونه عذری متعذر نشده اند از این نقطه نظر کمیسیون رد کرد ایشان عذری نداشته اند نه التزام رکاب همابویی که به سایر آقایان نسبت دادند و نه کسالت را قید کرده اند و بنده از آقایان حقیقه الصاف میطلبم که شاهرزاده غلامحسین میرزا باید از مجلس استفاده حقوق نمایند و حاضر نشوند؟

رئیس - آقای غلامحسین میرزا

غلامحسین میرزا مسعود - بنده اولاً تکذیب میکنم بلکه در تقاضا نامه ام علی نوشتن ام بلکه بنده در تقاضای نامه ام نوشته ام که کسالت داشتم ممکن است اصل

تقاضا را بیاورند این جا و خوانده شود که معلوم شود آقای زوار اشتباه کرده اند و بعلاوه اگر آقایان تا این اندازه به یکدیگر اعتماد ندارند که يك نفر نماینده وقتی که میگوید کسالت دارم قبول کنند پس چه طور از آن نماینده توقع دارند که قانون وضع کنند؟

مخبر - بنده مجبورم از کمیسیون دفاع کنم (مقدمه تقاضا نامه مرخصی آقای غلامحسین میرزا مسعود بشرح ذیل قرائت شد)

نظر به کسالت و نقاهتی که در اصفهان ... (خنده نمایندگان)

رئیس - رای گرفته میشود به مدلول راپورت کمیسیون موافقین قیام فرمایند.

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس - رد شد. رای میگیریم به مرخصی آقای غلامحسین میرزا موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد.

خبر مرخصی آقای وهاب زاده

خبر استردادیه خبر کمیسیون عرایض راجع به مرخصی ده روزه نماینده محترم آقای وهاب زاده از ششم آذر الی ۱۶ در کمیسیون تجدید نظر بعمل آمده چون عذر ایشان موجه نبوده لذا کمیسیون با مرخصی ایشان موافقت ننموده اینک خبر آنرا تقدیم مینماید

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - در تصویب یا رد مرخصی بنده حرفی ندارم ولی با این اصول موافق نیستم زیرا بنده معتقدم وقتی که نماینده اظهار کرد که من مریض هستم باید آنرا به سجت مبتنی کرد و عظمت مجلس و نمایندگی آقایان هم اجازه نمیدهد که راجع به این موضوع توضیحاتی داده شود که این تقاضا مبتنی بر حقیقت است یا نیست به این جهت بنده اساساً با این جریان مخالف هستم مگر اینکه در نظامنامه بالصراحت قیودی معین شود که در چه موارد ممکن است يك تقاضای رد شود یا قبول شود.

از این جهت بنده مخالفم.

مخبر - مطابق عقیده نماینده محترم آتوقت باسقی قابل شده هر يك از نمایندگان بدون رعایت مواد نظامنامه ممکن است ششماه یا هشت ماه اجازه مرخصی بگیرند و در این صورت ممکن است مجلس از اکثریت بیفتد و امورات مملکتی مختل ماند. از این نقطه نظر و نظر به علاقه که بنده بشخص آقای وهاب زاده دارم و سابقه که با اخلاق ایشان دارم از ایشان تقاضا میکنم که بنام اقتضای شخصی خودشان و نمایندگی خبر مرا قبول کنند.

عدل - خبر قبول نمیکنند.
رئیس - رأی گرفته میشود به مدلول راپورت کمیسیون. موافقین قیام فرمایند.
(عده کمی برخاستند)

رئیس - تصویب نشد. رأی میکنیم به مرخصی آقای وهاب زاده موافقین قیام فرمایند!
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.
خبر مرخصی آقای حاج حسین آقا مهدوی نماینده محترم تقاضای دو ماه مرخصی از تاریخ ۱۴ آبان نموده اند که بواسطه شدت کسالت از حضور در مجلس معاف باشند کمیسیون عذر ایشان را موجه تشخیص نداده و مرخصی مزبور را تصویب نمیآید.

رئیس - آقای شریعت زاده
شریعت زاده - بنده مخالفتم با این خبر از دو جهت است. یکی اینکه مطابق نظامنامه تقاضا هائی که دائر به مرخصی میشود باید کتباً از طرف خود نمایندگان بشود و اگر کسی واسطه است باید دلائلی برای رسالتش موجود باشد. چون راجع به این موضوع له تقاضا نامه موجود است و نه مراسله بنده اساساً در صلاحیت رسیدگی کمیسیون به این مرخصی زدید دارم. این یکی دیگر اینکه اگر همین شود مطابق يك سندی ایشان چنین تقاضائی کرده اند در این صورت بارش مخالفتم زیرا آقای حاج حسین آقا مهدوی مدعی است مریض هستند و در

تقاضا کرده اند که این خبر از دستور خارج شود. جمعی از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - قرارداد موقتی بین دولتین ایران و اطریش مطرح است. خبر کمیسیون قرائت میشود.
(بشرح ذیل خوانده شد)

کمیسیون امور خارجه در جلسه ۲۰ آذر با حضور نماینده دولت قرار داد موقتی بین دولتین ایران و اطریش را مورد شور قرار داده نظر به اینکه عهد نامه مزبور مثل سایر عهد و روی اصل آسای است مواد آن را تصدیق و ماده واحده ذیل را برای تصویب به مجلس شورای ملی تقویم مینماید

ماده واحده - مجلس شورای ملی قرار داد موقتی دولتین ایران و اطریش را که در تاریخ ۲۷ خرداد ۱۳۰۷ با مضامین رسیده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آرا به دولت میدهد.

رئیس - در کلیات که مخالفی نیست؟
(گفتند - خیر)

رئیس - آقای فرخی تقا کرده اند که مواد قرائت شود برای رعایت تقاضای ایشان مواد قرائت میشود ماده اول (مضمون ذیل خوانده شد)

ماده ۱ - هیئت نمایندگی سیاسی هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر بشرط معامله متقابل از امتیازات و معافیت هائی که بموجب حقوق عمومی بین المللی مقررات بهره مند خواهند گردید نمایندگان قونسولی هر يك از طرفین معظمین متعاهدین که موافق ترتیب دارای اگر کوانور باشد بشرط معامله متقابل مجاز باقامت خواهند بود در اجرای وظائف خود از مزایای اقتضای و معافیت های شخصی قضائی و مالیائی که بموجب حقوق بین الملل مقررات بشرط معامله متقابل کامله بهره مند خواهند گردید نسبت به نمایندگان سیاسی و قونسولی هر يك از طرفین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر بشرط معامله متقابل در هیچ مورد رفتاری مادون آنچه نسبت به دول کامله الوداد میشود نخواهد شد.

رئیس - در این ماده اعتراضی رسیده است. ماده دوم. (بشرح ذیل خوانده شد)

ماده دوم - هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در خاک خود راجع باقامت نسبت باتابع طرف متعاهد دیگر همان رفتاری را خواهند کرد که نسبت باتابع دول کامله الوداد میکنند راجع باحوال شخصی تابع هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر متقابل تابع مقررات قوانین ملی خود خواهند بود. احوال شخصی عبارت از موارد ذیل است:

ازدواج - ترتیب اموال ما بین زوجین - طلاق - افتراق - جهیز - ابوت - نسب - قبولی بفرزندگی - اهلیت حقوقی - قیمومت - ولایت - حجر - حق وراثت بموجب وصیت نامه و بدون وصیت نامه - تسویه و تقسیم ارث و بطور کلی تمام مسائل مربوطه بحقوق عائله و مسائل راجعه بوضعیت اشخاص.

(در این موقع عده برای رأی کافی نبود و) پس از قدری تأمل چند نفر از نمایندگان وارد مجلس شدند
رئیس - فعلاً بایستی رأی بگیریم بورود در مواد چون عده کافی نبود ماند. آقایان موافقین قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در دو ماده که قرائت شد اعتراضی رسیده بود ماده سوم مطرح است.
(اینطور خوانده شد)

ماده سوم - دولت ایران محصولات طبیعی اطریش و محصولات مصنوعه در اطریش وارده بخاک ایران را تابع قوانین گمرکی خود قرار داده و نسبت به آنها حد اقل تعرفه گمرکی خود و هر تخفیفی را که محصولات متشابه هر مملکت دیگری داده شود مجری خواهد داشت. دولت اطریش نسبت به محصولات طبیعی ایران و محصولات مصنوعه در ایران وارده بخاک اطریش رفتار دول کامله الوداد را خواهد نمود.

رئیس - در این ماده هم اعتراضی رسیده است. ماده چهارم قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده چهارم - این قرار داد موقتی به تصویب خواهد رسید و نسخ مصوبه هر چه زودتر ممکن گردد در طهران مبادله خواهد شد و تا دهم مه ۱۹۲۹ معتبر خواهد بود. بدیهی است که برای ایران نظر بمقررات قانون ۱۳ اردیبهشت ۱۳۰۷ (سوم مه ۱۹۲۷) ماده سه راجع به مقررات تعرفه گمرکی محتساج به تقدیم به مجلس شورای ملی برای تصویب نخواهد بود. علیهذا اختیارداران طرفین این قرار داد را امضاء و به مهر خود مهور نمودند رئیس - در این قسمت هم اعتراضی رسیده است. رای میگیریم به ورود در شورئائی ماده واحده پیشنهادی دولت و کمیسیون. موافقین قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. خبر کمیسیون امور خارجه راجع به پرتکل منضمه به عهدنامه و دادیه و تأمینیه ایران و افغان مطرح است آقای فهیمی فهیمی - خوب است مقرر فرمائید مواد را که قرائت میکنند از روی نسخه خطی که از طرف وزارت امور خارجه رسیده است قرائت شود زیرا که در طبع بعضی مواد اشتباه شده است اگر نسخه اصل حاضر است از روی آن قرائت بکنند

رئیس - بلی حاضر است قرائت میشود

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی پرتکل منضمه بعهدنامه و دادیه و تأمینیه ایران و افغانستان مورخه ۶ آذر ماه ۱۳۰۶ و هم چنین پرتکل راجع به استرداد مجرمین و متهمین بجرم را که بین دولتین ایران و افغانستان در تاریخ ۲۵ خرداد ۱۳۰۷ امضاء شده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آرا به دولت میدهد.

رئیس - متن پرتکل قرائت میشود بحسب تقاضای آقای فرخی.

(بشرح ذیل خوانده شد)

در تعقیب فصل هشتم عهدنامه مودت منعقد بین ایران و افغانستان در تاریخ اول سرطان ۱۳۰۰ درباب اعاده مجرمین اختیارداران طرفین این پرتکل را امضاء مینماید.

کلیه مجرمین غیر سیاسی و متهمین بجرمهای غیر سیاسی که پس از ارتکاب جرمی در خاک یک طرف به خاک طرف دیگر رفته باشند و تقاضای استرداد آنها بشود به مأمورین طرفی که جرم در خاک آن واقع شده تسلیم خواهند شد.

تقاضا نامه استرداد باید به وزارت امور خارجه داده شده و ورقه جلب یا حکمی که به امضای مقامات صلاحیت دار قضائی رسیده به آن ضمیمه باشد

بطوریکه واضح است درورقه جلب یا حکم محکمه باید جرم صریحاً ذکر شده و ماده قانونی که مجازات آنجرم را معین میکنند تصریح گردد. هر گاه متهم با جرم از اتباع مملکتی باشد که به آنجا پناه برده مسترد نخواهد شد و مملکتی که جرم در آنجا واقع شده حق دارد وقوع جرم را با دلایل و مدارک به مملکت طرف دیگر داده و تقاضای تعقیب یا مجازات متهم یا مجرم را مطابق قانون آن مملکت بشماید.

اعتبار این پرتکل تا مدت دو سال باقی است هرگاه در موقع انقضای دو سال هیچیک از طرفین آرا فسخ نکرد برای مدت دو سال دیگر دارای اعتبار خواهد بود.

رئیس - نسبت به این پرتکل اعتراضی رسیده است کلیات پرتکل ثانوی مطرح است دراین باب هم اعتراضی رسیده است.

باسائى - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

باسائى - عرض میشود که مذاکره در کلیات مربوط به این نیست که اعتراضی رسیده باشد یا رسیده باشد گمان میکنم بتوانیم در کلیات صحبت کنیم ولو اینکه به مواد هم اعتراضی نشده باشد

کلی و بالخصوص شرایط و ترتیب ایجاد و تکمیل وسایل ارتباطیه بین مملکتین را اعم از اتصال راههای مملکتین و ایجاد و اتصال پست زمینی و هوائی و خطوط تلگرافى با سیم و بی سیم و شرایط دادن تراژیت آزاد و استفاده تجارت در سرنا سر خاک بکدیگر و دادن مرابا و تسهیلات گمرکی و امثال آنرا تحت مطالعه دقیق قرار دهند تا پس از تصویب بموقع عمل گذارده شود.

رئیس - در ماده دوم هم اعتراضی رسیده است. ماده سوم قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده سوم - اتباع طرفین متعاهدین در خاک یکدیگر در مسائل عمومی مورد معامله ملت کامله الوداد خواهند بود.

در قرار دادهای تجارتي و گمرکی و اقامت که باید در اسرع اوقات بین طرفین منعقد شود طرفین متعاهدین نسبت بهمديگر معامله را که غیر مساعدتر از معامله هر يك از آنها با هر دولت ثالثی نباشد نخواهد نمود.

رئیس - در این ماده هم اشکالی نیست. ماده بعد قرائت میشود.

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده چهارم - مدت اعتبار این پرتکل که پس از رسیدن به تصویب و صحه مقامات صلاحیت دار مملکتین دارای اعتبار خواهد بود تا آخر مدت اعتبار عهدنامه و دادیه و تأمینیه منعقد در تاریخ ششم آذر ماه ۱۳۰۶ خواهد بود.

اختیار داران طرفین این پرتکل را که تکمیل عهدنامه و دادیه و تأمینیه ششم آذر ماه ۱۳۰۶ میباشد در دو نسخه اصلی فارسی امضاء نمودند.

رئیس - در این ماده هم اعتراضی نیست رای گرفته میشود به شور ثانی موافقین قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. خبر کمیسیون امور خارجه راجع به قرار داد موقتی بین ایران و چکوسلواکی مطرح است

رئیس - ماده ۳۲ مطلقاً اجازه مذاکره در عهد نامه و قرار داد ها را نمیدهد و ذیلش هم بر آقا پوشیده نیست در کلیات پرتکل دوم هم اعتراضی رسیده است. رای گرفته میشود به ورود در مواد موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. بر حسب پیشنهاد آقای فرخی مواد قرائت میشود ماده اول

(اینطور خوانده شد)

ماده اول - در صورتیکه یکی از مملکتین ایران و افغانستان مورد عملیات خصمانه یک یا چند دولت ثالث بشود متعاهد دیگر مکلف است که تمام کوشش خود را بعمل آورده که وضعیت مذکوره را اصلاح نماید اگر با وجود تمام مساعی مبدوله معدنک وقوع جنک حتمی و ناگزیر شود متعاهدین تقبل میکنند که وضعیت را بدقت و با روح یکانی و محبت و خیرخواهی تحت مطالعه در آورند تا اینکه راه حلی که موافق منافع عالی آنها و متناسب با وضعیت باشد پیدا نمایند. رئیس - در ماده اول اعتراضی رسیده است. ماده دوم قرائت میشود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده دوم - دولتین متعاهدین قبول میکنند که جهت زنی و تعالی مملکتین و ملتین هر گونه وسائل و وسائلی را که برای طرف دیگر منافع و مورد احتیاج بوده و در مملکت طرف مقابل موجود باشد اعم از وسائل مادی و متخصصین فنی و غیره به اختیار طرف مقابل واگذار و طرف مقابل را به آن معاونت نماید. ترتیب و اگذاری و معاونت مذکور را بر طبق مقاولات مخصوص معین خواهند کرد.

همچنین طرفین متعاهدین معظمین توافق نظر حاصل نمودند که با همدیگر تشریک مساعی اقتصادی بنمایند و قبول فرمودند که در اسرع اوقات متخصصین فنی طرفین مجتمعاً شرایط و وسائل تشریک مساعی اقتصادی مزبور را بطور

(بمضمون ذیل خوانده شد)

خبر از کمیسیون امور خارجه به مجلس شورای ملی: کمیسیون امور خارجه در ۲۰ آذر قرار داد موقتی بین دولتین ایران و چکوسلواکی را با حضور نماینده دولت مطرح مذاکره قرار داده و عهدنامه مذکور را که روی اصل تساری و مقابله کامله انعقاد شده است تصدیق و ماده واحده ذیل را برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنند

ماده واحده - مجلس شورای ملی قرار داد موقتی دولتین ایران و چکوسلواکی را که در تاریخ ۲۷ خرداد ۱۳۰۷ با امضاء رسیده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنرا بدولت میدهد.

رئیس - مذاکره در کلیات است. در کلیات که مخالفی نیست. رأی میگیریم به ورود در مواد موافقین قیام فرمایند (عده زیادی قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. موافق تقاضای آقای فرخی مواد قرائت میشود. ماده اول

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده اول - هیئت نمایندگان سیاسی هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر بشرط معامله متقابله از امتیازات و معافیت هائی که بموجب حقوق عمومی بین الملل مقررات بهره مند خواهند گردید نمایندگان قونسولی هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر که موافق ترتیب دارای اکنز گواتور باشد مجاز به اقامت خواهند بود.

نمایندگان مزبور از مزایای افتخاری و معافیت های شخصی و قضائی و مالیاتی که بموجب حقوق عمومی بین الملل مقررات بشرط معامله مقابله کامله بهره مند خواهند بود رئیس - در این ماده معارضی نبود. ماده بعد قرائت می شود.

(اینطور قرائت شد)

ماده دوم - از تاریخ دهم مه ۱۹۲۸ اتباع هر يك از طرفین معظمین متعاهدین بر طبق قواعد معمول حقوق بین الملل و بر روی اساس معامله مقابله کامله در خاک

طرف متعاهد دیگر پذیرفته شده و با آنها مطابق همین ترتیب رفتار خواهد شد.

اتباع هر يك از دولتین راجع به شخص و اموال و حقوق و منافع خود از حایت قوانین و مصادر امور مملکتی بنحو اکل بهره مند خواهند گردید و نسبت به آنها از هر حیث طوری رفتار میشود که بطور کلی در باره اتباع داخله معمول است بدون اینکه اتباع مزبور بتوانند معامله را که فقط مختص اتباع داخله میباشد و کلیه اتباع خارجه از آن مستثنی هستند در باره خود تقاضا نمایند.

راجع به احوال شخصیه اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در خاک طرف دیگر تابع مقررات قوانین مملکت خود میباشد

اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر مشمول هیچگونه خدمات نظامی چه در قوای بری و چه در قوای بحری و هوایی و در مستحفظی و چریک ملی و چه تخمیلانیکه جانشین خدمت نظامی باشد نخواهند بود اتباع دولتین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر فقط مشمول تخمیلات و مصادرهای نظامی خواهند بود که قانوناً نسبت به اتباع داخله بهمان درجه و مطابق همان اصولی که نسبت به اتباع داخله مجرا میشود.

رئیس - در این ماده هم معارضی نبوده است آقای سید بقوب - بنده يك چیزی بعنوان ارجاع به کمیسیون عرض کرده بودم.

رئیس - به کمیسیون مراجعه میشود. ماده سوم (بشرح ذیل خوانده شد)

ماده سوم - طرفین معظمین متعاهدین با استقرار روابط خود بر روی اصل استقلال گمرکی موافقت نمایند که محمولات ارضی و صنعتی هر يك از مملکتین در ورود به خاک طرف متعاهد دیگر تابع قوانین گمرکی مملکت مزبوره باشند.

نظر باینکه میتوان امیدوار بود که مدت یکسال برای انعقاد قرارداد مودت و قرارداد اقامت و قرارداد های

قونسولی و تجاری و گمرکی که حالا مطرح مذاکره میباشد کافی خواهد بود طرفین معظمین متعاهدین موافقت نمایند که نادم ماه مه ۱۹۲۹ حق استفاده از تعرفه حد اقل و هرگونه تخصیصات تعرفه مزبوره که نسبت به محمولات هر مملکت دیگری مبذول گردد متقابله بیکدیگر اعطاء نمایند رئیس - در این ماده هم معارضی نیست. ماده بعد قرائت میشود.

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده چهارم - این قرارداد موقتی به تصویب خواهد رسید و نسخ مصوبه هر چه زود زمکن گردد در طهران مبادله خواهد شد و تا وقتیکه قرارداد های مذکوره در فوق منعقد نشده و منتهی نادم مه ۱۹۲۹ بحری خواهد بود.

بدیهی است که برای ایران نظر به مقررات قانون ۱۳ اردیبهشت ۱۳۰۷ (سوم مه ۱۹۲۸) ماده سه راجع به مقررات گمرکی محتاج به تقدیم مجلس شورای ملی برای تصویب نخواهد بود. علیهذا اختیار داران طرفین این قرار داد را امضاء و به مهر خود مهور نمودند.

رئیس - در این ماده هم معارضی رسیده است. رای گرفته میشود به شور ثانوی عهدنامه موقتی بین دولتین ایران و چکوسلواکی. موافقین قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهادی رسیده است که جلسه را ختم کنیم اگر موافقت میفرمائید جلسه باشد روز پنجشنبه سه ساعت قبل از ظهر دستور هم رسیدگی به بقیه قرار داد ها.

بعضی از نمایندگان - صحیح است.

آقای سید مرتضی وثوق - بنده مخالف هستم.

رئیس - بفرمائید

آقای سید مرتضی وثوق - در جلسه که پنجشنبه باشد بنده مخالف هستم. اگر آقایان موافقت بفرمائید همانطوری که مواد نظامنامه در کمیسیون رسیدگی میشود در هر جلسه هفت ماده هشت ماده از آنرا بخبر کمیسیون بشدریج بدهد به مطبعه که طبع شود در مجلس رسیدگی شود به این جهت بنده مخالفم

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشام زاده - آقای وثوق فرمودند که بخبر کمیسیون تجدید نظر در نظامنامه بترتیبی که مواد در کمیسیون رسیدگی میشود و تجدید نظر و اصلاح میشود طبع کنند که در مجلس مطرح شود. گمان میکنم این کار بر خلاف سابقه و نظامنامه است. اینکه فرمودند در روز پنجشنبه جلسه نباشد در مواقع عادی معمولاً جلسات بعد از سه شنبه روز پنجشنبه بوده است

(مجلس يك ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)